

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 50.

Sreda, 22. junija 1932.

Leto VII.

Pred novo fazo pomirjenja.

Pričetek lauzanske konference. —
Najboljše nade.

Na lauzanski konferenco, kjer naj bi razpravljali o reparacijah in o evropskem problemu, so prišli to pot deloma drugi ljudje. Iz Nemčije je prišel aristokrat baron Papen, iz Francije pa radikalec Herriot. Papen je postal kancler, ker je bila nemška politika preveč socialno-politična in napram inozemstvu preveč popustljiva. Herriot v Franciji pa je dosegel volilno zmago ter postal predsednik vlade, ker francoskemu narodu ni ugajala šovinistična politika, ampak je zahteval politiko sprave in miru. Vidimo torej, da sta si Francija in Nemčija zamenjali vlogo in vsakdo bi bil pričakoval, da so razmere postale bolj kritične.

Zgodilo se je pa obratno. Nemški kancler ni prišel v Lauzane kot rjoveči lev borbe, ampak kot opisovalec nemških težkih razmer, s prošnjo, da se vprašanje reparacij končno uredi.

Naravno je, da je tudi predsednik francoske vlade Herriot nastopil spravlivo, kazoč na ogromne žrtve Francije, če bi se vojne reparacije črtale. Časnikarjem je Herriot izjavil, da je zadovoljen s pričetkom konference, in sicer zaradi tega, ker se bo ureditev evropskih problemov v bodoče obravnavala v splošnem okviru. Zadovoljen sem, ker se je rešilo vprašanje trnjevega moratorija s tem, da se podaljša do končne rešitve. Če bi konferenca na nesrečo končala brez uspeha, dobi vsaka država svojo svobodo in bodo veljale stare pogodbe. Anglija, Nemčija in Francija so pokazale dobro voljo, o kateri ne more nihče več dvomiti. Načelne težkoče sicer ostanejo, toda ne da bi potek konference ogrožale.

Iz uvodnih govorov v Lauzani in iz dogovora, da se plačilo vojnih reparacij odgodi do končne rešitve, znači, da so uvideli interesirane države, da ni drugega izhoda, kakor da se prej ali slej ogromni del vojnih dolgov in reparacij črta. Gospodje diplomati bodo morali pač napraviti tako, kakor je bil v starih časih običaj, to je, na petdeset let se odpišejo vsi dolgovi. Z načrtom se baje strinjajo celo Zedinjene države. Ta sklep ni dobrohotnost kapitalizma, ni lojalna uvidevnost napram drugim premaganim državam, ampak zgolj korak, ki ga narekuje sedanji družbi nujnost položaja in posledic. Ob vztrajanju vojnih bremen bi se nedvomno porušil gospodarski sistem v velikem delu civiliziranega sveta.

Glavno pa je, kar nas zanima na tej konferenci, da se da govoriti o evropskih problemih šele po končni rešitvi tega problema in o svetovnem miru in sodelovanju narodov tudi le, če se izravna najtežja materialna vprašanja, ki so danes najboljši povod za hujskaško in šovinistično politiko že znanega fašizma po vseh prizadetih državah. Medsebojno pomirjenje narodov je danes naš cilj in vse, kar se v tem pogledu stori, obeta napredek tudi našega cilja.

Emigrant dr. Branimir Jelić na Dunaju aretiran. Jelić je lani organiziral na jugoslovanske železnice z Dunaja razne atentate, nakar je bil izgnan iz Avstrije. Mudil se je med tem časom v Buenos Airesu in v Italiji. Z madžarskim potnim listom se je odpeljal iz Italije zopet na Dunaj.

Odgoditev reparacij in Jugoslavija.

Zastopniki petih velesil so stavili na lauzanski konferenci predlog, da naj se plačevanje reparacij za trajanja lauzanske konference odgodi. K predlogu so se izjavili zastopniki Belgije, Japonske, Avstralije, Portugalske, Jugoslavije, Romunije in Grčije. Jugoslovanski zunanji minister dr. Marinković je izjavil, da Jugoslavija že na lanski Hoovrov moratorij ni pristala, novi moratorij pa pomeni zanj še večjo škodo. Dr. Marinković pravi, da bi morale biti žrtve pač pravilno razdeljene. Nelo- gično bi bilo reševati posamezne države, druge pa pahiti v finančne in gospodarske težkoče.

Polom Nemčije bi vsekakor izzval večje zmede v svetovnem go-

spodarstvu. Vsote, za katere gre, so za nas sorazmerno enako pomembne. Po Youngovem načrtu nam pripada na reparacijah kvota 70 milijonov zlatih mark. S tem denarjem smo plačevali svoje dolgove, ki smo jih napravili ob obnovitvi kot najbolj opustošena dežela. Nemške reparacije predstavljajo v našem gospodarstvu važen element. V sedanji krizi so se pocenili naši agrarni produkti in izvoz je padel v nekaj letih od približno 800 milijonov zlatih frankov na 400 milijonov. Jugoslavija sprejme žrtve, ki jih more prenesti; zahteva pa, da pride žrtve v primerni obliki do izraza.

Dr. Marinković se je vrnil domov; razprava in dogovori se vrše dalje.

Domišljavce rada glava boli.

Barona Papena ni klical narod, zato drug drugega ne razumeta.

Predsednik nemške republike je feldmaršal in je bil vojaško vzgojen. Baron Papen in njegov krog so mu lahko dopovedali, da država nima naloge, skrbeti za vse državljane, tudi za delavce celo takrat, če so bolni, stari ali brez dela. Teh vprašanj visoki častnik ni študiral kakor tudi ne njegovi svetovalci plemiči, veleposestniki in bankirji. Svet nemovitih slojev ni njih svet. Tako je prišlo, da je Hindenburg imenoval baronovsko vladu, ki nima nobene zaslombe ne v političnih strankah in ne v splošnem narodu. In ta vlada v zmoti misli, da sme, če je strankarsko neodvisna, voditi politiko po svojih nazorih, po svoji glavi, ki ima edini interes, da zaščiti velekapital pred političnim vplivom naroda. Čeprav spada to naziranje vsaj za sto let nazaj v zgodovino.

Vlada je razpustila parlament. S prusko vlado noče niti razpravljati glede izvolitve novega predsednika vlade, marveč razpravlja le s fašistom predsednikom pruskega deželnega zbora. Važna je tudi izjava gospoda barona, kako hoče urediti družabne razmere. Gospod baron pravi, da morajo odgovornosti, ki so nastale na podlagi organske ureditve stvari, kakor je bog hotel, skrbeti

za to, da se ustvarijo stari odnosi med delodajalcem in delavcem. To pomeni, da je delodajalec gospodar, delavec pa se naj ne vtika v javne in gospodarske zadeve.

Enako kakor ni Prusija zadovoljna z novo vlado, tako niso zadovoljne druge dežele, zlasti konservativna Bavarska. Baron Papen je sicer sklical predsednike dežel, da bi jih potolažil, ni pa verjetno, da bi deželni predsedniki z njegovo, oziroma Hindenburgovo politično revolucijo bili zadovoljni, marveč bo Hindenburgov korak le povod za politično razkranje Nemčije. To, kar se danes dogaja s Prusijo, se utegne jutri zgoditi z Bavarsko itd.

Gospodje baroni in generali ne razumejo položaja, ne razumejo razvoja; ne morejo se vživeti vanj. Zato je bilo nezmislno, da se je s tako gesto poseglo v razvoj in z njo pospešilo fašiziranje Nemčije in s tem izročilo novim notranjim bojem.

Nemčija bo preizkusila pač načelo, da politično vodstvo države ni prirojeno svojstvo baronov, generalov in kapitalistov, ampak v življenju pridobljena izobrazba, resnost in poštenost vsaj napram stanju razvoja.

aretirala 470 in razgnala. Bavarska je namreč sama prepovedala nošnje fašističnih uniform. Krvavi spopadi so bili v Berlinu, Majncu in drugod. To je očitno pričetek male meščanske vojne, ki si je aristokracija in kapital — želita.

Pred vladno krizo v Bolgariji.

V Malinovo vlado so vstopili tudi zemljoradniki, ker je Malinov obljubil, da bo vlada storila vse za omiljenje kmetiške krize. Vlada pa ne stori ničesar, ali noče ali ne more. Vlada ima denar za propagando proti mirovnim pogodbam in za svečane sprejeme fašističnih poslancev iz Rima, za kmetiška vprašanja ga pa nima. Zemljoradniški poslanci so zaradi tega sklenili, da zahtevajo, da se oproste višjega zemljiškega davka vsi kmeti, ki imajo manj kot 15 ha obdelane zemlje, razen zemljišč, ki so zasejana s tobakom. Če vlada zahtevi ne ugoti, izstopijo trije ministri in bo morala vlada demisionirati.

Poneverba v Pragi. Čehoslovaški narodno-socialistični komunalni politik Franc Hudy, svak poštnega ministra Franketa, je poneveril pri češko-

Razglasitev sodbe v oficirskem procesu.

Poročnik Atanasković in Altaler obsojena na smrt, ostali obtoženci so obsojeni na več let ječe. Štirje pa so oproščeni.

V ponedeljek, dne 20. t. m. se je nadaljevala razprava proti obtoženim oficirjem. Govorili so zagovorniki obtoženih in pa obtoženci, nakar se je vojaško sodišče umaknilo na posvetovanje.

Ob 7.30 uri je stopil v dvorano sodni dvor s sodnim polkovnikom Nikolićem na čelu. Obtoženci so se v dveh vrstah postavili pred predsedniško mizo. Votlo so odmevale v grobno tišino besede polkovnika Nikolića, ko je glasno in razločno čital sodbo, ki se v bistvu glasi:

pešadijski podporočnik Atanasković Dragoljub se obsoja na smrtno kazen za dejanje iz točke 2, § 1 zakona o zaščiti države;

pešadijski podporočnik Altaler Miroslav se obsoja na smrtno kazen za isto dejanje v idejni zvezi z dejanjem po točki 2. oddelka, § 87 vojaškega kazenskega zakona;

Major Djokić se za dejanje po točki 2, čl. 2 zakona o zaščiti države obsoja na 15 let ječe, od katere mora po odbitku preiskovalnega zapore odsedeti še 14 let, 10 mesecev in 19 dni, računajoč od današnjega dne.

pešadijski poročniki Paunković Božidar, Milutinović Momčilo, Todorović Dragoljub in Marković Marko se za dejanje po 2. točki § 2 zakona o zaščiti države obsojajo na 10 let ječe, od katere kazni se jim odšteje preiskovalni zapor;

artiljerijski podnadrednik Ilić Živorad se za dejanje po točki 2 čl. 1 zakona o zaščiti države obsoja na 10 let ječe, od katere se mu odbije preiskovalni zapor;

Vsi obsojenci se obsojajo razen tega na trajno izgubo državljanskih pravic in na trajno izgubo vojaških činov.

Pešadijska podporočnika Ristić Miroslav in Surdilović Čedomir ter podnadrednika Petrović Čedomir in Grujin Lazar se oproščajo vsake krivde in kazni in se morajo takoj izpustiti na svobodo.

Obsojenci so sprejeli kazen mirno. Opažati pa je bilo, da so bili zelo deprimirani. Ko jim je predsednik sodišča pojasnil, da imajo pravico pritožbe na višje vojaško sodišče, so vsi obsojenci prijavili priziv. Obsojence so po razglasitvi obsodbe odvedli v zapor, vsi štirje oproščeni pa so bili takoj izpuščeni na svobodo.

Protirevolucija v Chile

Ponovni preobrati v Chile so zadnjič dovedli do levoradikalne vlade letalskega obrsta Marmaduke Grove (rojenega Irca), ki ga je v nekaj dneh strla zmernejša smer (nacionalistična) generalov Karla Daville in Cruza. Prejšnja vlada je hotela socializirati kapital, zlasti tuji, v obliki ruskih sovjetov; nova vlada, oziroma direktorij, je pa obljubila, da bo spoštovala zasebno lastnino in da je v nasprotju s tretjo internacionalo. Policija je izvršila nad 500 aretacij; komunizem je nova vlada zakonito prepovedala.

moravski Kolben-Danek, delavski blagajni za podporo v smrtnih slučajih, 300.000 čeških kron kot predsednik tega društva. Pri praških mestnih podjetjih, ki jih je tudi vodil Hudy, se sedaj vrše revizije.

Uredite konzum premoga!

Ta zahteva po pravilnejši razdelitvi premoga v državi bi pravzaprav bila odveč, če bi imeli pravilno urejeno gospodarstvo. Niti bi bilo treba, da se s tem vprašanjem bavi delavsko časopisje. Vendar, ker je pri tej neurejenosti predvsem prizadeto delavstvo in gotovi pridobitni krogi, je nujno potrebno, da se sliši mnenje teh najjačjih interesentov, to je delavstva.

Vprašanje pravilne razdelitve konzuma premoga ni novo, temveč že obstoja od časa, ko se je na našem trgu začel pojavljati inozemski premog in pa, ko je začela pojemat visoka povojna konjunktura v naši industriji in prometu. S padcem konjunktura je postalo tudi to vprašanje vedno pomembnejše. Tako so naši rudarski podjetniki kljub temu, da že več let propagirajo solidarnost v skupnih interesih, začeli pridno konkurirati med seboj. Velike zemljepisne razlike v zvezi s tarifno politiko, nadalje geološke in socialne prilike to konkurenco pospešujejo. Zato vidimo, da so do zadnjega časa in tudi še celo danes gotovi rudniki polno zaposleni, medtem ko drugi rudniki že leta in leta delajo z omejenim obratom.

Poleg tega pa prihaja še druga važna činjenica v poštev: to so državni rudniki. Država ima v svoji posesti in upravi 13 rudnikov, ki so v letu 1931 producirali 1.786.291 ton premoga ali 35,6 odst. celokupne proizvodnje. Če vzamemo napredovanje produkcije v državnih rudnikih od l. 1926 dalje, potem vidimo, da se je tam produkcija dvignila za 6,1 odst. do konca leta 1931, medtem ko je padla proizvodnja samo v Sloveniji v tem času za 9,4 odst. Razlika je torej 15,5 odst. in znaša letno 260.000 ton. Ako pa vzamemo v poštev najvišjo proizvodnjo v letu 1929, znaša zmanjšanje 355.477 ton. To pomeni, da je izgubilo zaposlitev 1792 delavcev, z letnim zaslužkom, ako vzamemo povprečno dnevno mezdo Din 46,50, Din 24.998.400. To je ogromna vsota, v kateri pa še niso vpoštevani prispevki za socialno zavarovanje, ki gredo tudi v milijone. Ne gre samo za zmanjšanje zaposlitve delavstva, temveč je temu delavstvu odvzeta tudi vsaka eksistenčna možnost ter s tem prizadeto tudi gospodarstvo naše banovine.

To je kričeče nesoglasje, ki ne zadene samo lastnike rudnikov, temveč ima še veliko večji socialni pomen za celokupno gospodarstvo. Pa zakaj to nesoglasje? Ne spuščamo se tu v različnost višine premožgovnih cen, ker je to zadeva proste ponudbe po konkurenčni sposobnosti.

Ako smo zgoraj ugotovili napredovanje državnih rudnikov (izvzemši Velenje) in nazadovanje privatnih rudnikov, potem vidimo, da tiči ves problem v nabavi premoga drž. železnicam. Državne železnice, katere

še danes konzumirajo 36 odst. od celokupne proizvodnje, predvsem favorizirajo kritje svojih potreb iz drž. rudnikov. In zakaj? Prvič zato, ker se breme rizika lahko prevrne v slučaju potrebe na državni proračun in manjko krije z dotacijami in drugič pa, ker uprava državnih rudnikov sama neomejeno urejuje višino delavskih plač. To se je zlasti pokazalo pri zadnjem mezdnem gibanju, pri katerem najbolj kričeči dokazi o bedi delavstva niso nič zalegli.

Iz vsega zgoraj navedenega je dovolj razvidno, da je pri nas ne samo iz kapitalistično-gospodarskega stališča popolnoma neurejena razdelitev konzuma premoga, temveč še slabše iz socialno-gospodarskega stališča delavstva. Na eni strani se ukazuje znižanje plač in ostalih socialnih dajatev, da se s tem doseže znižanje produkcijskih stroškov in konkurenčnost v ponudbi, na drugi strani se pa meče tisoče delavstva na cesto, z ostalimi pa zmanjšano obratuje, zahteva od njih že načloveško storitev,

samo da se zopet doseže konkurenčna zmožnost tudi na tej strani.

Zato mislimo in upravičeno trdimo, da je večjega pomena in zelo nujna potreba, da se naše gospodarstvo v državi konsolidira brez vsakih privilegijev in izigravanja enega dela proti drugemu, kakor pa, da ostane obstoječe stanje, zakaj pri vsej tej špekulaciji končno le delavstvo največ trpi.

Zato povdarjamo in zahtevamo z vso odločnostjo: uredite pravilno razdelitev cen premoga in ne špekulirajte samo s tem, kdo bo cenejši vsled zmanjšanja izdatkov na plačah in socialnih dajatvah, temveč zadovoljite se z manjšim dobičkom! Uredite vaše krajevne in centralno upravo rudnikov tako, da ne bo vrhovna uprava skoro toliko stala, kakor vse delavske plače! Če hočete to izvesti in razumeti, potem boste videli, da ste velik del sedanje krize rešili. Ako pa tega ne boste hoteli pravočasno uvaževati, potem bo imela ta kriza še nedogledne posledice.

Hitlerjanizem v radiu

Dosedaj nemška vlada ni dopuščala, da bi se radio kot javna institucija zlorabljala v strankarsko propagando. Nova vlada je pa dovolila narodnim socialistom, da je njihov prvak Strasser imel v radiu velik propaganden govor, ki je mrgolel običajnih hitlerjevskih fraz. Radio-oddajne postaje na Bavarskem, Württembergu in v Badenu pa tega govora niso hotele oddajati. Ker se tudi dunajski radio po svojih pravilih ne sme uporabljati v politično-strankarske namene, ga tudi dunajska postaja ni oddajala. Radi tega so dunajski narodni socialisti priredili v torek na Dunaju hrupne demonstracije, ki pa razen zaprtih trgovin v notranjem delu mesta, niso imele hujših posledic.

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Razmere v Bolgariji.

Zavratni umori brez konca in kraja.

Gnezdo nacionalizma je v Bolgariji makedonsko gibanje, ki razširja svoj strup že v sosednje države. Vsaj čitamo o podobnih gibanjih in načrtih tudi po drugih državah.

Bolgarija je s tem gibanjem zadovoljna, zato doslej še tudi ni storila niti enega resnega koraka, da reši zadovoljivo. Pričakuje namreč od tega gibanja revizijo svojih mej, dasi je tak problem v zvezi z novo balkansko vojno.

Kako obupne so razmere v Bolgariji zaradi napačne zunanje politike, dokazuje spomenica, ki so jo poslali notranjemu ministru prebivalci mesta Nevrokopa, kjer so nedavno umorili makedonstvujoči občinskega odbornika. Spomenica povdarja, da makedonstvujoči že deveto leto sistematično ropajo občine in prebivalstvo tega okraja. Vsi prebivalci Nevroka pa so obojeni od teh organizacij na smrt, češ, da so se vdali strankarstvu. Spomenica ne zaupa sicer vladi, vendar poziva vlado, da zaščiti prebivalstvo. V slučaju, da vlada ničesar ne ukrene, bo prebivalstvo samo obračunalo z razbojniki.

Take razmere obstojajo že devet let ter so postale pobuda italijanskemu, grškemu in romunskemu fašizmu, ki se je jel pojavljati.

Poznati Marxove nauke je danes brezpogojna potreba za vsakega delavca, za vsakega prebujenega človeka. Osnova vsega marksizma je **Marxov »Kapital«**, ki je izšel v milijonih izvodov v vseh kulturnih jeziki. V slovenskem jeziku izda to delo konzorcij »Svoboda« v Ljubljani, palača Delavske zbornice. Kdor se še ni naročil nanj, naj se takoj naroči!

Doma in po svetu.

1000 jugoslovanskih časopisov. V Košicah prirede razstavo tiska. O jugoslovanskem tisku, ki bo zastopan na razstavi, poročajo, da izhaja v Jugoslaviji v 90 krajih 976 časopisov. Stanovskih in tehničnih je 288, političnih 183, med njimi 39 dnevnikov. Literarnih in zabavnih revij je 148, poučnih 103. Največ listov izhaja v savski banovini (298), najmanj v vrbski (6). Zagreb ima 251 časopisov, Ljubljana 168, Novi Sad 47. Dobro razširjeno časopisje imajo jugoslovanski izseljenci v Ameriki, in sicer v Zedinjenih državah 56 listov, v Kanadi 1 list, v Braziliji 1 list. Le kolonije v Argentini in Čile nimajo listov. V Zedinjenih državah je jugoslovanov okoli 664.000, v Kanadi 11 tisoč, v Braziliji in Čile 50.000.

Stankovičeva organizacija je imela v Zagrebu shod. Govoril je industrialec (predsednik) Vapa iz Beograda o »trojih, ki so največji vzrok za obubožanje delovnega ljudstva.« Troji so povzročili današnjo nezaposlenost, ki so šli predvsem za izkoriščanjem delavstva. To je potvara, ki naj služi zasleplu delavstvu.

Dve novi pravoslavni cerkvi v Dravski banovini. V nedeljo so cerkev blagoslovili v Celju, v ponedeljek pa položili temeljni kamen v Ljubljani. Ceremonije je opravil patriarh Varnava.

Praznoverje. V Križevski vasi pri Metliki je v nedeljo kmetica podknila kravi, ki je povrgla mrtvo tele. Vraža je, da to pomaga. Žena pa je, ko je hodila po hlevu z loncem oglja, ali oglje raztresla ali pustila lonec z žerjavico v hlevu. Nastal je ogenj in je pogorelo v vasi dvanajst poslopij.

Razorožitvena konferenca v Ženevi je pričela zborovati v četrtek, dne 17. t. m. Konferenci sta bila

predložena dva predloga splošnega značaja, in sicer nemški, ki zahteva splošno razorožitev na kopnem in na morju ter francoski, ki zahteva osnivanje mednarodne brambе, ki jo naj vodi Društvo narodov. Amerika predlaga, da naj se določi za vsako državo efektivno stanje vojske po načelu stanje vojske doma, kolonijalne vojske in policije. Rusija odklanja nemški predlog glede kvalitete razorožitve. Herriot bo zagovarjal francoski predlog. Njegovo glasilo pravi, da je taka ureditev potrebna, ker sta splošna razorožitev in splošno in tajno oboroževanje eno in isto. Kontrola je potrebna.

Avstrija išče posojilo. Avstrija bi rada imela mednarodno posojilo. Razpravljali so o tem tudi v Lauzani. Zadeva je zlasti v Franciji vzbudila živahno časopisno razpravljanje. Socialistični »Populaire« se izrecno izreka za sodelovanje Francije na avstrijskem posojilu. Socialistična frakcija bo sicer glasovala proti višjim kreditom za druge države, avstrijskega bo pa podprla, ker je Avstrija ohranila republikanski in demokratični režim ter dovoljuje vpogled v svoje proračune. Iz gospodarskih in političnih razlogov je pomoč Avstriji utemeljena.

Na Bavarskem ne marajo nacionalnih socialistov. Pri zadnjem zasedanju deželne zbornice v Münchenu so nacionalno-socialistični poslanci skušali prirediti kraval. Predsednik pa je nemirneže najprej izključil iz 3 sej in ker se še niso pomirili, jim je zabranil dostop k 20 sejam in jih je pozval, da se odstranijo iz posvetovalnice. Ker niso šli prostovoljno, je prišla policija, ki jih je pometala na cesto.

Bavarska in badensko-württemberska vlada se ne marata pokoriti

Angelo Cerkvenik:

ROSA.

(Povest.)

40

— Vem, ločiti se morava.
— Zavoljo Rose, Tanja!
— Roso imam tako zelo rada; ljubša mi je, nego vse na svetu. O, kako rada bi poleg nje živela... Da sem jaz njen mož, Bojo! Nikdar se ne bi ozrla za kakšno Tanjo. Kako si se mogel tako spozabiti, Bojo?

Bojo se je nasmehnil. Tako žalostno je bilo to vprašanje in tako zelo ga je ranilo.

— Zakaj vprašuješ stvari, ki jim ne more vedeti nihče odgovora? Zakaj ne vprašaš raje po uri in trenutku moje smrti? Mogoče pa nekaj vem, ti vsaj truhico slutnje tiste zakrite resnice razodenem. Rosa je kakor Bog sam. Ali si gledala njene oči? V njih ni človeka, v njih je brezdanja večnost, brezprostorna vesoljnost. V njih je — Bog. Vem, vem, ni mi treba pripovedovati! Vse, kar je govorila o zakonu, o formalnosti, vse je gola dia-

lektika. Zakaj sem se spozabil? Ker Rosa ni žena zame! Tako sem ves majhen in ubog poleg nje. Rosa potrebuje drugačnega moža. In njen glas! Ali si mu kdaj prisluškovala, ne da bi poslušala, kaj govori? Jaz se ga bojim! Tako je breztelesen in vendar ti napolni sleherni atom telesa s svojo mehkožalostno sladkostjo. Takšen je moral biti Krist, ko je stopil skozi odprta vrata med svoje apostole... Spozabil? Saj se nisem spozabil, Tanja! Saj je vse to bilo njeno delo! Zakaj je odšla, ko je vendar morala vedeti, kaj se bo zgodilo? Mislila si je: Bojo bo videl razliko med menoj in Tanjo in bo spoznal, kaj in kdo sem jaz. Ni se motila. Spoznal sem jo in obšel me je neki tajinstven strah pred to čudežno žensko, ki trpi in išče izhoda trpljenja drugih, tistih, zavoljo katerih trpi. Razumel sem, zakaj je panteistka, razumel, zakaj vidi v slehernem bitju božanski dih...

Slonela sta drug ob drugem in sta molčala ter premišljevala o Rosi...

In tedaj je vstopila. Neslišno je odprla vrata. Njene široke oči so

spokojno razlile svoj pogled in objele Boja in Tanjo. Obojico je poljubila.

— Kakor otroka se mi zdita. Tako sem stara med vama, skoro z one-ga sveta.

— Rosa, tako si mlada in tako zelo, čudežno lepa!

Tanja je rekla te besede in naslonila glavo na njena prsa. Zajokala je.

— Tanjička moja, zakaj jočeš? Pomisli na milijone, ki so jim čustva, v katerih izgoreva naše življenje, nepoznana, neokušena, ker so lačni, nag, bosi... Tvoja čustva so v primeri z vesoljnostjo tako majhna, da ne smeš jokati.

— Rosa, sestra moja, majhna sem, večno bom majhna ostala.

XVI.

— Odpotovala bom, je nenadno še istega večera rekla Tanja Boju.

Bojo je samo prikimal. Bil je str. Vsi načrti, ki jih je bil ustvaril za bližnjo bodočnost, so splahnili. Nesrečno naključje je vse preobrnilo. Zopet se je pojavila Rosa v njegovem življenju. Dobro je vedel, da brez

Tanje ne more živeti... Hrepenenje po njej je bilo brez dna... In Rose ni mogel — ni smel zapustiti... Brez Tanje? Že sama misel na to možnost ga trpinči do smrti! Zapustiti Roso? Moral bi se še tisti hip ustreliti! In vendar ne more z obema živeti! Tako strašno poniževalno bi bilo za njiju...

— Tanja, pa če bi ostala?

— Kako to misliš? Ne razumem te!

— Preprosto. Rosa pravi... pravi, da bi mogli živeti vsi trije skupaj.

— Bojo, tudi ti! Ali je mogoče? Mar ne čutiš, kako bi poniževal Roso?

— Čutim, razumem, Tanja! A bolest mi meša pamet. Ali ne vidiš, kako trpim? Da me je bil vsaj do smrti!

— Bojo, vse bo še dobro!

— Kdaj odpotuješ?

— Še to noč! Z nočnim brzecem v Budimpešto. Tam imam bratrance. Mnogokrat ti bom pisala, če ti moja pisma ne bodo povzročala boleti...

odredbi državne vlade o ukinitvi prepovedi nacionalno-socialističnih napadalnih čet in sta izdali protiodredbo, s katero se na njihovem teritoriju prepoved podaljša. Državna vlada je zagrozila, da bo v imenovani državi poslala svoje komisarije, če se ne bosta pokorili. Deželne vlade so pa odgovorile, da bodo poslale komisarije že na svojih mejah ukazale aretirati.

Ukinitve prepovedi nacionalno-socialističnih napadalnih organizacij v Nemčiji že rodi sadove. V Berlinu, kakor tudi v drugih mestih je že prišlo do hudih spopadov med nacionalnimi socialisti in komunisti, pri čemer je bilo veliko število ranjenih in tudi mrtvih. Republikanski »Reichsbanner« je sklenil svoje borbene oddelke obnoviti, ki jih je svojčas prostovoljno razpustil.

V novi francoski zbornici je zastopanih 17 strank, in sicer štiri več kakor v prejšnji zbornični periodi. Najmočnejša stranka so radikalni socialisti (Herriot) s 160 poslanci, takoj za njo pa socialisti (Blum) s 131 poslanci.

Angleška državna zastava na Irskem prepovedana. Ob priliki evharističnega kongresa v Dublinu so hiše bile okrašene z zastavami. Z največjega hotela v mestu je palopala tudi angleška državna zastava, ker se je v hotelu nastanilo več Angležev. Na zapoved irskega armadnega poveljstva so pa morali to zastavo odstraniti.

Zaplenitev vsega imetja španskega kralja. Španski finančni minister je odredil, da se zapleni vse imetje španske kraljeve rodbine.

Razočarani ameriški frontni bojevniki. Predlog parlamenta, da se dovoli kredit dveh milijard dolarjev za izplačilo zapadlih rent frontnim bojevnikom, ki so iz vseh delov Združenih držav prihitali v Washington, da demonstrirajo svoje zahteve pred obličjem vlade in so se — po številu 20.000 — utaborili kar krog Bele hiše, je senat odklonil. Vlada je sedaj v zadregi, kako bi nezadovoljne frontnike zopet spravila domov. Gotovo bo to imelo še dalekosežne posledice za ameriško politiko, zlasti sedaj pred volitvami predsednika, ki se vrše v jeseni. Kandidira namreč tudi Hoover, ki se je najbolj zoperstavljaval dovolitvi kredita za frontnike, češ, da bi to ogrozilo stabilnost ameriške valute.

V Mehiki je vlada zaprla vse katoliške cerkve. V Mehiki traja že več let borba med cerkvijo in vlado. Cerkev podpira veleposest in tuji kapitalizem. Izdan je bil zakon, da sme v Mehiki opravljati cerkveno službo 34 duhovnikov, ki naj jih imenuje cerkev. Cerkev teh duhovnikov ni hotela imenovati in vlada je zaprla vse katoliške cerkve, dokler cerkvena oblast ne ustreže zakonu.

Ljubljana.

II. DELAVSKO MLADINSKO AKADEMIJO priredi »Svoboda« v soboto, dne 25. junija 1932 ob 19. (7.) uri zvečer v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani z bogatim sporedom, in sicer: godba, deklamacije in igre otrok, petje. Nastopil bo na tej akademiji prvi otroški govornilni zbor. Zanimiva bo tudi pravljica igra »Kaj pove steklenica?«. Vstopnina: sedeži po Din 2.—, stojišča po Din 1.—.

XII. delavski prosvetni večer „Svobode“ in „Zarje“

kot zaključek prosvetnih večerov za to sezono, bo v ponedeljek, 27. junija t. l., ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Na sporedu je nastop delavske godbe »Zarja« in terceta »Zarje«, govorni zbor »Svobode« Ljubljana in Siška. Recitacije Borisa Božiča. Pisatelj Grahor bo predaval o Delovni šoli. Katja Delakova bo zaplesala po Straussovem valčku »Pomladanski zvoki« ritmični ples, naštudiran za ta večer, 13 letni Lado Krušič bo zapel »Oj, Triglav, moj dom...«, solistki-sopranistki Dragica Sokova in Slavec Josipina ter baritonist Arnold Arčon bodo zapeli več lepih solosplovov, oktet »Ljubljanskega Zvona« pa več narodnih pesmi.

Lep večer bo, udeležite se ga. Vstopnina je neznatna, po 3.— in 2.— Din.

OŠLAK JOSIP:

Nadaljujmo s pomožno akcijo!

Maribor, dne 18. junija.

Ko smo zadnji jesen pričeli dobro misel pomožne akcije za ubožne sloje realizirati in zbirati sredstva, se je z marsikatero strani zatrevalo, da bo spomladi precej konec revščine v Mariboru.

Sama mestna občina je imela zelo obsežen stavbni program. Za približno Din 28.000.000.— se je mislilo zidati pošto, carinske hiše in več cest. Sporedno se je vodila akcija za zgradbo milijonske stavbe za Borzo dela. Torej okoli Din 30.000.000.— bi naj bilo šlo samo za občinska stavbna dela.

Ne sme se prikrivati, da je ta podjetnost mestne občine tudi nas same deloma tolažilo, saj smo na tem obsežnem programu stvarno in izdatno sodelovali. Sedaj je junij in ni nikjer nobenega izgleda, da bi se vsaj del denarja spravil nazaj v Maribor — ki je bil povečini tukaj nabran — da bi se tako z delom lahko pričelo.

Mestna občina je pozimi reducirala večje število delavcev, ki si sedaj dnevno menjavajo kljuko vrat naših pisarn in prosijo za povratek.

Takrat so bili vsi odpuščeni na gradbenem uradu potolaženi, da bo mestna občina delala s stavbenimi podjetniki za zgornja gradbena dela take pogodbe, da bodo dobili vsi in še mnogo drugih zopet zaposlitev pri gradnji teh hiš in cest.

Danes pa na široko reducirajo vsa gradbena podjetja še svoje stalne delavce, ker jih same usodno davi dnevno večje pomanjkanje likvidnih sredstev.

V stavbinski industriji so tedaj za brezposelne delavce najslabši izgledi.

Nič boljše ni v ostalih poklicih. Padec članstva in dohodkov Okrožnega urada je najboljši dokaz, koliko ljudi postaja naokoli brez dela in brez sredstev.

Nobenega dvoma ni o tem, da je zimska pomožna akcija mestne občine mariborske odlično uspela. Neprimerno več se je zbralo nego v Zagrebu, Ljubljani, Celju in drugod. Akcija sama je bila v dobrih rokah. Nihče ne sme podcenjevati tega ko-

Stavbinska kriza.

V Mariboru je gospodarska kriza vsak dan bolj občutna. Skoro v vseh tovarnah — razen v tekstilnih — vlada velika depresija, radi katere se je delovna aktivnost zmanjšala bodisi potom redukcije delavstva, ali z zmanjšanjem delovnega časa, delovnih dni in razume se — delavskega zaslužka.

V mali obrti in trgovini je ta proces še občutnejši.

Da je temu tako, je za mesto Maribor pripisovati predvsem veliki stagnaciji, ki vlada v stavbni obrti. Ako se ogledamo nekoliko po mestu, dobimo takoj vtisk, da se to leto skoro nič ne gradi in da je na vrhuncu gradbene sezone velik del stavbinskih delavcev brezposelnih, ki tarnajo iz kraja v kraj ter iščejo podpore pri Borzi dela. Razume se, da so v tem letu plače zaposlenih delavcev zelo padle — pod neobhodno potrebni minimum.

Lansko leto smo bili vsi prepričani, da bo to leto gradbena konjunktura na višku, ker je bilo projekfirano samo za mesto Maribor za nad 30 milijonov dinarjev javnih del. Sedaj pa ni na razpolago niti enega samega, ker je prišel veto od zgoraj, češ, da se vsled splošne finančne krize določena denarna sredstva ne morejo staviti na razpolago.

Ravno tako je projektirana nova meščanska šola, katera je, kakor se zdi, padla v vodo ali vsaj odložena za nedoločen čas.

Zadnje čase smo izvedeli, da je tudi prepotrebna razširitev dokaj nezadostne tukajšnje bolnice odložena za boljše čase, tako da ni za to jesen pričakovati absolutno nobene večjega dela, pri katerem bi se zaposlilo večje število delavstva in s tem ublažilo grozno bedo.

ristnega dela, saj se še danes hrani okoli 300 ljudi, ki bi morali biti po zimskih računih že davno zaposleni pri raznih novih stavbah.

Cujemo, da gredo sredstva res h kraju. Nedavno oficijelno ukinjena podpora v hrani in deloma v denarju se bo sedaj tudi dejansko popolnoma ustavila. Kaj pa bo potem?

K tem 1000 revežem, ki jih je pozimi naštel socialno-politični urad in ki so bili vsi v tej ali oni obliki več ali manj deležni podpor, se dnevno pridruži lepo število drugih — novih brezposelnih. Mesto manj, jih je vedno več.

Da bi bilo razpoloženje v občinskem svetu tako, kakršno ni in kakršno bi lahko bilo, da ga niso nekajkrat premikali in napravili iz njega močno večino »trgovskih krogov«, ki često komaj čakajo, da glasujejo enotno proti »davkom« in »bremem«, bi človek predlagal v soglasju z mnogimi darovalci in obdarovanci, da postane akcija permanentna.

Mestna občina naj napravi davek v to ime in denar bi se zbiral brez beračenja pri mestni blagajni. Iz provizorija bi napravili nekaj trajnega. Za tak davek je uradništvo in delavstvo vsekdar dostopno.

Dobro vem, da je delo v tem pravcu zaman, ker je po sredi še nadrejena oblast, ki ne dovoli večjih proračunov.

Zato pa more iti predlog le za tem, da se akcija, ki jo je občina uspešno vodila minulo zimo, takoj podaljša in napravi trajna.

Naj se prispevke enostavno trajno pobira. Ljudje bodo vedeli, da morajo mesečno prispevati za reveže in bodo tudi dali. Pol milijona dinarjev se bo dalo kljub krizi zbrati. Tekstilna industrija sama mora prispevati vsaj Din 150.000.—, cerkvena oblast bo brez dvoma nabrala Din 100.000.—, mestna občina sama bo dala prav gotovo tudi 100.000 Din, ostanek se bo pa nabral pri ostali industriji, obrti, trgovini, pri uradništvu in delavstvu. Želeči je, da g. župan čim prej skliče anketo vseh sodelujočih činiteljev in da v tem pravcu nujno nekaj ukrene.

Cetudi je poletje in je zunaj toplo, je revežem hladno, ker so lačni.

Konec šolskega leta — kam z mladino?

Mladina na razpotju!

Vsako leto se ponavlja ta važni moment za mladino, važen pa tudi za starše in one, ki imajo v oskrbi sirote. Starši in skrbniki so moralno odgovorni za bodočnost svojih negovancev. Ta briga vestnih skrbnikov je mučna že ob normalnem času, kako silno bridka je pa šele danes, ko vidimo okoli sebe tisoče nezaposlenih, tisoče lačnih ljudi, ki so prepuščeni usodi, če nimajo slučajno svojcev. Tak je položaj tisočev zaradi anarhije v gospodarstvu, ki služi kapitalizmu, ne pa splošnemu človeštvu. Kam naj gre mladina sedaj, ko »počiva« gospodarstvo? Kako in kje naj se ji ustvari socialna eksistenca?

Na vse to ne mislijo veliki gospodarski krogi in oni, ki oznanjajo blagoslov naroda in v kolikor je to vprašanje urejeno, je danes bolj teoretičnega kakor praktičnega pomena. Posredovanje vajeniških mest, posvetovalnice za poklice, zdravniške preiskave za izbero poklica, azili; to so lepi problemi. Nikjer pa ni ustanov, ki bi povedale prave vzroke današnjega stanja ter tudi pozitivno delale na to, da se odpravi pravo zlo z reformo gospodarskega sistema.

Mnogo lepih imen imamo, pod katerimi naj bi se reševal problem.

Tu imajo predvsem delavske strokovne organizacije važno nalogo. Predočiti morajo na pristojnih mestih to stanje, zahtevati, da se o tem vprašanju vrše ankete lokalno in za vso državo, zakaj problem je splošno javnega značaja. Istotako se morajo strokovne organizacije posvetovati v svojem krogu ter dati potrebna navodila mladini in staršem. Borzam dela in dotičnim lokalnim ustanovam ter Delavskim zbornicam. Ni vseeno, kakšne poklice si izbira mladina, ni vseeno, ali se mladina pritegne v delavsko gibanje ali pa se jo pahne v nasprotni tabor s tem, da se ji ni nudila prilika, da spozna svoje interese. Zato in zaradi ojačanja delavske interese zastopajočih sil je predvsem naloga strokovno organiziranega delavstva, da se zavzame za svoj lastni naraščaj.

Starši in skrbniki prizadete mladine naj se torej v vseh primerih posvetujejo predvsem z vodstvom dotične svobodne strokovne organizacije, ki bo vedno dala potrebna pojasnila, ker je to v eminentnem interesu delavskega gibanja.

Maribor.

STAVBINSKI DELAVCI se vabijo na **STROKOVNI SESTANEK**, kateri se bo vršil v četrtek, dne 23. junija ob pol 19. (7.) uri v dvorani Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ulica 9-II. Na sestanku se bo razpravljalo o **POLOŽAJU STAVBINSKIH DELAVCEV** in o **POTREBI STROKOVNE ORGANIZACIJE**.

Beograd ima dovolj sredstev za tlakovanje svojih ulic. Po sklepu beograjskega občinskega sveta se bo tudi letos nadaljevalo z intenzivnim tlakovanjem mestnih ulic. V to svrhu je v proračun stavljen kredit 350.000 dinarjev, a državna hipotekarna banka prispeva v to svrhu na račun mestne občine pet milijonov dinarjev. Poleg tega se bodo pa v isto svrhu porabila tudi sredstva iz kaldrminskega fonda.

Tudi mi Mariborčani bi želeli, da bi se tudi v našem mestu v tem pogledu nekaj ukrenilo. Bilo je že mnogo obljub, ki pa so ostale samo pri besedah, dasiravno se ob vsaki priliki tako rado poveljuje naš »štajerski Meran«, kot prava atrakcija za tujski promet. A tujec, ki je bil enkrat v Mariboru in je slučajno naletel na vetrovno ali deževno vreme, ga gotovo ne bo nikoli več. Kajti tako zanemarjenih cest in ulic, kakor so v Mariboru, nima zlahka kako drugo mesto, vsaj v alpskih deželah ne. Gorje ti, če te zaloti tukaj tako običajna burja na cesti: nasiplje ti polne oči prahu in peska, ki ti napolni tudi nos, ušesa, se ti siplje za ovratnik in napolni čevlje. Vzame ti za

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

več minut možnost gibanja, ker ne moreš odpreti oči. Kadar pa dežuje, moraš pa po najprometnejših ulicah gaziti do gležnja po blatu. Ob cestah se vrstijo visoki kupi več let starega blata, ki ga pomladi nastržejo skupaj in potem puste, da se posuši in ga zopet raznosi veter ali pa ga razteptajo ljudje. Zato ni nič čudnega, če beleži Maribor največji odstotek tuberkuloze v Sloveniji. Bajka o »štajerskem Meranu« je za kaline, ki Maribora ne poznajo. Tako je v naši prleški »metropoli«.

Lep napredek Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev. Minulo nedeljo je koncertiralo Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev na vrtu gostilne Anderle v Radvanju, pri čemur se je zopet pokazalo, da to društvo kljub vsem zaprekam še vedno napreduje. Vedno iznova nas ta godba iznenadi z novimi glasbenimi komadi, za kar gre predvsem hvala agilnemu in požrtvovalnemu kapelniku g. M. Schönherriju. Ta napredek železničarske godbe priznava vsak objektivni ljubitelj glasbe, le Opleševalno društvo za mesto Maribor, ki mu predseduje župan g. dr. Lipold, nima za to delavsko godbo menda nobenega zanimanja. V mestnem parku namreč igra le vojaška godba ali pa »Drava«, medtem ko se Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev vedno namenoma prezre. Opleševalno društvo se sicer ne brani sprejeti prispevkov od delovnih slojev, pač pa se mu ne zdi upoštevanja vredna delavska godba. Delavstvo si bo to postopanje odgovornih činiteljev dobro zapomnilo. — Iz leta v Radvanje se je udeležilo tudi delavsko pevsko društvo »Frohsinn«, ki je lepo zapelo nekaj pesmi.

Zastoj na okrajnem sodišču. Od kar so odstopili tožbe radi žaljenja časti z okrajnega na okrajno sodišče, je nastal na kazenskem oddelku mariborskega okrajnega sodišča tak zastoj, da se razpisujejo razprave šele po 4 ali celo 6 mesecih po vloženi tožbi. Za kazenski oddelek sta ostala namreč kljub velikanskemu prirastku aktov samo dva sodnika, ki dela nikakor ne moreta zmagovati. In tako se zgodi, da dobijo ljudje vabilo k razpravam šele takrat v roke, ko so že skoraj pozabili, da so tožbo enkrat vložili in se zlasti priče dogodkov ne morejo več spominjati. Za žaljenje časti je sicer to precej dober recept, namreč v toliko, da se tožbe ubijajo. Če pa je s tem zadoščeno pravici in ugledu justice, je pa drugo vprašanje. Na civilnem oddelku istega sodišča pa se razprave razpisujejo že čez par dni. Menda pa bi bilo umestno, da bi višje deželno sodišče poslalo tudi kazenskemu oddelku za toliko časa še tretjega sodnika, da bi prišli zopet v tekoče. Včasih imajo namreč državljani tudi pri tožbah radi žaljenja časti velikanski interes, da pravda čim preje razčisti »žaljeno čast«, ki je dostikrat odločilna za eksistenco. Radi tega in še radi številnih drugih važnih razlogov je sedanje stanje na okrajnem sodišču nevarno.

Na klasični gimnaziji v Mariboru so se vršili te dni zrelostni izpiti, katerim je prisostvoval g. St. Bosanac, rektor višje pedagogične šole v Zagrebu. Maturiralo je 47 kandidatov, ki so bili po večini vsi odlično ocenjeni, eden pa bo čez tri mesece moral ponavljati izpit.

Prošnje za sprejemni izpit na realni gimnaziji se sprejemajo do četrtega, dne 23. junija. Istega dne se bodo pričeli na tej šoli tudi sprejemni izpiti.

Rok za vlaganje prošnji pri tukajšnji davčni upravi za odpis zaostalih davkov iz leta 1928 poteče dne 26. junija.

V stranskih ulicah cenejše kupujete, nego v prometnih. Kupujte v trgovini Ljudske tiskarne, Slomškov trg 6, da se o tem prepričate.

Vabilo

na

USTANOVNI OBČNI ZBOR

Delavskega turističnega društva »Prijatelj Prirode«, podružnice v Mariboru, ki se bo vršil v četrtek, dne 30. junija 1932, ob 8. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9/II. s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje pravil. 2. Volitve uprave. 3. Razno. — Vabljeni so vsi delavci in delavke, nameščenci in nameščenske, ter vsa delavska kulturna in sportna društva, kakor tudi vse strokovne organizacije, ki so v sklopu strokovne komisije.

Ruše.

Radi poverbe delavskega denarja obsojen. V ponedeljek, dne 20. junija se je zagovarjal pred mariborskim okrajnim sodiščem Blaž Vigec, bivši obratni zaupnik v tovarni za dušik. Obtoženi je bil osumljen, da je poveril večjo vsoto denarja iz delavskega podpornega fonda, o čemur je naš list že svoječasno poročal. Sodišče je ugotovilo, da je obtoženi poveril okrog 19.000 Din ter ga obsodilo na 8 mesecev strogega zapora in triletno izgubo častnih pravic.

Mežica.

Redukcije rudarjev. Pri svinčnem rudniku v Mežici se redukcije nadaljujejo. Dne 11. t. m. je odpustila topilnica v Žerjavu 8 delavcev. Predvidenih pa je še 30 rudarjev s topilnice, kateri bodo postali dne 21. junija brez zaslužka. Kakor zadnjič, tako jim bo družba tudi sedaj plačala 14 dnevno mezdo kot odpovedno dobo v naprej. V poštev pride samo 8 delovnih dni, ker se dela samo 6 do 8 dni štirinajstdnevno.

Črna.

Shod Zveze rudarjev Jugoslavije. V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil pri nas shod Zveze rudarjev Jugoslavije, podr. v Črni. Na shodu je poročal sodr. Franc Šober iz Zagorja, kateri je bil o naših razmerah dobro poučen. Govornik je pojasnil vzroke redukcij rudarjev in je nato obširno poročal o konferenci v Beogradu v zadevi rudarskega zavarovanja. — Predložil je tudi potrebo močne strokovne organizacije. Rudarji, zapomnite si njegova izvajanja in zato vsi v strokovno organizacijo Zveze rudarjev Jugoslavije!

Strokovne organizacije in zadružništvo.

Misli zadrugarja.

Nobena še tako dobro zasnovana delavska stvar ne rodi dovoljnega uspeha, ako ne računa tudi z gospodarsko močjo proletarijata. Zgrabimo kapitalizem tam, kjer je najbolj občutljiv, in razmahnila se bo delavska stvar sama od sebe.

Naše delavstvo je usmeriti na to, da svojo kupno moč (če je prav mala) brezpogojno prenese v delavske zadruge.

Poleg strokovnega znanja in tiska je tudi ta stran enako važna za osamosvojitve delavskega razreda.

Živimo v slabih časih, ko delavstvo na svoji koži čuti posledice zgrešene gospodarske politike, pa vendar še vedno okleva in podpira nadalje (čeprav indirektno) one, ki mu diktirajo nezaslišano slabe življenjske pogoje.

Strokovne organizacije bi opravljale hvalevredno delo, ako bi tudi to stran delavske zavesti neprestano priporočale, t. j. da moramo graditi našo stavbo tudi s pomočjo gospodarske osamosvojitve, kar je eno brez drugega nemogoče. Ravno to pa je predvsem na deželi proletarijata še povsem tuje. V industrijskih krajih imamo navadno poleg strokovnih organizacij tudi zadružne prodajalne. Ako bi se vse naše organizacije zavedale svojih dolžnosti, da bi poleg izobraževanja delavstva tudi v tem smislu vplivale na svoje člane, da krijejo vse svoje potrebe člane in v svoji lastni zadruzi, bi se naš pokret nedvomno hitreje opomogel, ker bi se delavstvo tudi gospodarsko osamosvojilo. Tako pa se morajo ponekod še celo del. zadruge boriti za svoj obstanek. Delavstvo, predrami se že vendar, ali ti ne teče že voda v grlo? Čas je že, da se notranje prerodis in pomagaš sebi ter potomcem do boljših življenjskih pogojev. Zavedaj se, da je le v skupnosti moč in rešitev!

A. Fricel.

Razno.

Kazenski paragraf proti odpravi plodu na Čehoslovaškem omiljen. Kakor v Nemčiji in Avstriji, se je že več let tudi v Čehoslovaški vodil odločen boj proti drakoničnim kaznim, predvidenim v kazenskem zakoniku proti odpravi plodu. Justično ministrstvo je pa pod vplivom stališča, ki ga zavzema k temu vprašanju tudi čehoslovaška javnost, izdelalo nov zakonski načrt o tem predmetu, ki bo predložen te dni parlamentu. Novi načrt principijelno sicer pridržuje kazni za delikt odprave plodu, vendar jo znatno ublažuje. Odprava plodu po novem zakonskem načrtu ni

kazniva, če se izvrši po zdravniku v neki javni bolnici, in sicer: če bi dojenje grozilo materi s smrtjo ali s težjim oškodovanjem zdravja; če gre za onečaščenje dekleta, ki še ni dopolnilo 16 let; če bi predvidoma bil otrok, ki se pričakuje, duševno ali telesno nenormalen; če bi noseča mati ne mogla zadostno skrbeti za prehrano pričakovanega deteta in bi bila sicer s tem ogrožena njena lastna eksistenca, ali eksistenca osebe, za katero je ona po zakonu dolžna skrbeti ravno tako, kakor za lastnega otroka. Taka reforma je nujno potrebna. Neštevilno eksistenc bo s tem rešeno, preprečenega bo mnogo gorja in na stotine zločinov, pohabljenec in bebec bo manj.

Snov ob nizki temperaturi.

Cev iz proževine ali kavčuka, vtaknjena v tekoč zrak oziroma vodik, otrdi v njem kot bobnarjeva paličica. Če ž njo udariš po steklenici, povzročiš tak zvok, kakršen s kovinsko šibico. Lopni po njej s kladivom, pa se zdrobi liki steklo.

Nikdar ne poskušaj rabiti svinčnik, ki prihaja iz tekočega zraka; prej bi se ti posrečilo pisati po papirju z jekleno konico.

Ob jako nizkih temperaturah dobe kovine prav presenetljiva svojstva. Zavojita vzmet iz svinčene žice je domala tako prožna ko jekleno pero. Svinčen kragulček potegni iz hladilne kopeli tekočega zraka oziroma vodika ter potolci po njem: dajal ti bo zvok, ki te bo močno osupnil s svojo jasnostjo. Svinčena žica postane na mehaničen način dvakrat odpornejša, kadar jo spraviš na minus dve sto stopinj (—200°). Da to dosežeš, ti jo je treba samo vtakniti v cevko, kamor vliješ tekočega zraka. Ta sprememba v trgoporni trdnosti pa sicer ni svojstvena zgolj svinču.

V temperaturah, ki omogočajo dobiti tekoči zrak in vodik, zmraznejo vse znane tekočine brez najmanjše težave. Zgolj petrolejski eter se zadovolji s tem, da postane testnat.

Z živim srebrom, otrplim v torilu prikladne oblike, lahko zabijaš žeblice. Ne mislimo torej, da bi z njim utegnili dognati prav nizke temperature: že pri —40° je samo še trdo telo neznahtne koristi.

Nasebnemu (absolutnemu) alkoholu se nič bolje ne godi. Kratko bivanje v tekočem zraku mu podeli kamenito trdoto.

Ako potisnemo v tekoči zrak kovinske čašice napolnjene s tekočinami (steklo bi se strlo), dobimo v začetku zakrknjenja prave sorbete, sladoled.

Pri —200° se vsi plini utekočijo razen vodika in helija, mnogi se celo zgostijo: klor, ogljikova kislina, žveplena kislina.

Vabilo

na

redni občni zbor

„Delavskega doma“, r. z. z o. z. v Mariboru

ki se bo vršil v petek, dne 24. junija 1932 ob 18. uri v društvenih lokalih na Frankopanovi ulici 1 s sledečim

dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora in revizijsko poročilo Zveze gospodarskih zadrug.
2. Poročilo načelstva.
3. Predložitev računskega zaključka za leto 1931.
4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Smernice bodočega dela.
7. Raznoterosti.

Izveček iz pravil:

§ 21. Da občni zbor veljavno sklepa, je treba, da je na njem prisotna ali zastopana ena desetina zadružnikov in deležev. Če bi tega ne bilo, se vrši občni zbor eno uro kasneje, ki sklepa ob vsakem številu navzočih ali zastopanih deležev. Fizične osebe (posamezni člani) imajo samo po en glas, neoziraje se na število deležev; juridične osebe (zadruge, družbe itd.) pa za vsak delež en glas.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriškansko

zlatu nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio welt“. Naroča se Administration der „Radio welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenine etc. priporočam po jako nizki ceni trdka

KARL JANČIČ
Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Pletenine, stezniki, tudi jenski in kosmetični predmeti, potrebščine za otroke, nogavice, rokavice, ročna dela in krojaške potrebščine.

FRANC ŠKOF,
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Zbirajte za tiskovni sklad

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.